

## ДОГОВОР

№ ..... Г.

за достъп до и пренос през електропреносната мрежа с производител на електрическа енергия

Днес, ....., в гр. София,

На основание чл. 84, ал. 2 и чл. 104, ал. 1 от Закона за енергетиката, чл. 62 от Правилата за управление на електроенергийната система и чл. 12 и чл. 13 от Правилата за търговия с електрическа енергия, се сключен този договор между:

**„ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР” ЕАД (ЕСО ЕАД)**, регистрирано в Търговския регистър и регистър на юридическите лица с нестопанска цел, на Агенцията по вписванията, ЕИК 175201304, със седалище и адрес на управление: гр. София 1618, бул. „Цар Борис III” № 201, Столична община – район Витоша, представлявано от Ангелин Цачев - изпълнителен директор, наричано оттук нататък **НЕЗАВИСИМ ПРЕНОСЕН ОПЕРАТОР (НПО)**

и

„.....“ ... регистрирано в Търговския регистър и регистър на юридическите лица с нестопанска цел, на Агенцията по вписванията, ЕИК ....., със седалище и адрес на управление: ....., представлявано от ....., наричано по-долу за краткост **ПОЛЗВАТЕЛ**

Заедно наричани „Страните“

### I. ОПРЕДЕЛЕНИЯ

**Активна енергия** означава енергията, произведена от генераторите на централата за определен период от време, способна да създаде механична работа или топлина, измервана във ватчасове (Wh) и производните единици;

**Активна мощност** означава отношението на измерената активна енергия за определен период от време към големината на този интервал, измервана във ват (W) и производните единици;

**График за производство (бруто)** означава очакваната енергия по периоди на сетълмент на основните производствени съоръжения на Централата, съответстваща на график за доставка за участник на пазара и осигуряващ надеждната и безопасна работа на основното технологично оборудване на Централата;

**График за доставка (нето)** означава график по периоди на сетълмент за доставка за пазарен участник, регистриран при НПО съгласно изискванията на ПТЕЕ;

**Диспечерско нареждане** означава всяко нареждане, издадено от НПО и прието от ПОЛЗВАТЕЛЯ в съответствие с ПУЕЕС, Наредбата за дейността на операторите и процедурите за диспечериране;

**Достъп** означава правото на ПОЛЗВАТЕЛЯ да използва електропреносната мрежа за пренос на електроенергия срещу заплащане на приложимите цени за достъп до електропреносната мрежа;

**Експлоатационни характеристики и граници** означава мощностните, статичните, динамичните и други параметри и характеристики на агрегата или Системата, които са от значение за работата на централата, включително корекции и ограничения, описани в приложенията към този договор;

**ЗЕ** е действащия Закон за енергетиката, приет от Народното събрание и обнародван в Държавен вестник.

**Измерена нетна енергия** означава алгебрична сума от действително измерената определена за всеки петнадесет минутен интервал нетна енергия чрез средства за измерване във всички места на измерване;

**Измерена брутна енергия** означава действително измерената определена за всеки петнадесет минутен интервал брутна енергия чрез средства за измерване на активна и реактивна енергия, монтирани на шини генераторно напрежение на всеки агрегат;

**Максимално допустима мощност** е активната мощност, която може да бъде отдадена в/или съответно потребена от мястото на доставка през всеки период, така че да не бъдат нарушени показателите на електроенергийната система и която се определя в Приложение № 9;

**Място на измерване и доставка:**

- мястото за измерване на брутната мощност и енергия е на шините на генератора, където са монтирани токовите и напреженовите измервателни трансформатори, към които са свързани преобразувателите и електромерите, които отчитат предоставената (за управление) брутна мощност/енергия;
- местата за измерване на нетната енергия са посочени в Приложение № 7 към настоящия договор;
- мястото за измерване на напрежението е при генераторите и шини 110kV и 220kV или 400kV, където са монтирани напреженовите измервателни трансформатори, към които са свързани преобразувателите за напрежение.

**НРЦЕЕ** означава действащата наредба по чл. 36, ал. 3 от Закона за енергетиката за регулиране на цените на електрическата енергия;

**Наредба за дейността на операторите** е действащата наредба по чл. 115 от Закона за енергетиката;

**Ограничения в Системата на НПО** означава условия или събития, отнасящи се до Системата на НПО, които представляват опасност за живота и здравето на хора, може да доведат до нарушаване на електрозахранването на потребителите, може да причинят щети на имуществото и/или безопасността на Системата, поради които НПО е принуден да диспечира централата като промени предварително договорените мощности, енергия и спомагателни услуги;

**ПИКЕЕ** означава действащите Правила за измерване на количеството електрическа енергия по чл. 83, ал. 1, т. 6 от Закона за енергетиката;

**Планиран престой** означава календарно планирано извеждане от работа или резерв на един или повече агрегати за извършване на ремонтни работи по определени елементи в съответствие с ремонтната програма, договорена между централата и НПО по реда на ПУЕЕС и Наредба за дейността на операторите;

**Предназначена нетна енергия за пазара** означава енергията, договорена за участниците в пазара, получена като сума от регистрираните при НПО графици за доставка към крайния срок, посочен в ПТЕЕ;

**Пренос** означава транспортиране на електрическа енергия през електропреносната мрежа срещу заплащане на приложимата цена за услугата пренос;

**Престой за поддръжка** означава разрешено от НПО извънпланово извеждане от работа или резерв на един или повече агрегати с цел извършване на определена поддръжка на оборудването на централата, която според преценката на ПОЛЗВАТЕЛЯ, не трябва да се отлага до следващия планиран престой. НПО трябва да действа разумно при даване или отказване на своето разрешение. За недопускане на съмнение, престой за поддръжка не включва планов престой или принудителен престой;

**Принудителен престой** означава пълно прекъсване на способността на централата или на отделен агрегат да произвежда активна енергия поради аварийен ремонт, недостиг на гориво или поради други технически причини, различни от: диспечерско нареждане от НПО, планиран престой, престой за поддръжка или Форс мажор, за времето от прекъсването до възстановяване на способността или до преминаването в престой за поддръжка или ремонт;

**Процедури за диспечирание** означава процедурите, описани във взаимно съгласувани инструкции за експлоатация, основани на Наредбите съгласно членове 83 и 115 на ЗЕ;

**ПТЕЕ** са действащите Правила за търговия с електрическа енергия, приети от Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР);

**ПУЕЕС** са действащите Правила за управление на електроенергийната система, приети от Комисията за енергийно и водно регулиране;

**Работа** означава състоянието на даден агрегат, когато е включен и отдава мощност и енергия в Системата на НПО;

**Реактивна енергия** означава енергия, произведена и доставена от производителите за определен период от време, способна да поддържа напрежението и електромагнитното поле, измервана във варчасове (varh) и производните единици;

**Реактивна мощност** означава реактивна енергия за единица време, измервана във вар (var) и производните единици;

**Система/преносна мрежа, която се експлоатира и управлява от НПО** означава съвкупността от електропроводи и електрически уредби за свързване на централата на ПОЛЗВАТЕЛЯ с другите централи и потребители, която служи за пренос на енергия и предоставяне на системни услуги;

**Системни услуги** означава услугите, предоставяни от НПО на ПОЛЗВАТЕЛЯ за планиране, диспечирание и управление на надеждната паралелна работа на блоковете, за пренос на доставената от централата енергия до ПОЛЗВАТЕЛИТЕ на мрежата и потребителите на електроенергия, за балансиране на тези доставки, за измерване на произведената/потребена електроенергия както и за обезпечаване надеждността на Системата, описани в договора;

**Средства за търговско измерване** означава средствата за измерване, вписани в държавния регистър на одобрените в страната за използване типове средства за измерване (измервателни трансформатори, електромери), подлежащи на метрологичен контрол и описани в Приложение №7 към договора;

**Страна или Страни** означава ПОЛЗВАТЕЛЯТ и НПО заедно или поотделно, като се подразбира и техните представители или правоприменници;

**Форсмажор** означава всяко едно от неизчерпателно изброените по-долу събития или комбинация от събития, които са непредвидими и независещи от волята на Страните и водят до прекратяване (пълно или частично) или невъзможност да се изпълняват задълженията по този договор и които не биха могли да бъдат разумно избегнати или преодоляни от всяка от Страните като саботаж, война, революция, бунт, експлозия, пожар, наводнение, земетресение, - мълнии, буря, ураган, проливни дъждове, градушка, свлачище, суша, залежаване, обледеняване, въздействие на околната среда върху електрически уредби и съоръжения по-големи от оразмерителните по проект и други бедствия, стачки, локаут, и други социални безредици, засягащи една от страните, административни и съдебни актове и други подобни събития, извън контрола на страните;

**Характеристики на Системата на НПО** означава честота, напрежение и други електрически параметри на Системата, в рамките на които централата трябва да функционира, за да работи в паралел със Системата на НПО;

**Централа** означава всяка една от електрическите централи на ПОЛЗВАТЕЛЯ с машини и съоръжения за производство на електрическа енергия инсталирани от страната на ПОЛЗВАТЕЛЯ на мрежата според Мястото на доставяне на електроенергията.

## II. СРОК НА ДОГОВОРА

**Чл.1** (1) Настоящият договор има срок на валидност до края на календарната година, през която е бил сключен, като поражда действие от датата на неговото подписване от страните.

(2) Срокът автоматично се продължава за всяка следваща календарна година, в случай че никоя от страните не е поискала писмено неговото прекратяване и/или промяна до 30-ти ноември на съответната календарна година.

## III. ПРЕДМЕТ НА ДОГОВОРА

**Чл.2** (1) НПО предоставя на ПОЛЗВАТЕЛЯ услугите достъп до и пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа, както и системни услуги. ПОЛЗВАТЕЛЯТ заплаща на НПО цена за предоставения пренос и достъп до електропреносната мрежа върху потребеното от обектите си количество електрическа енергия и цена за достъп върху цялото произведено количество електрическа енергия.

(2) ПОЛЗВАТЕЛЯТ на мрежата предоставя на НПО за оперативно управление своите производствени мощности, предназначени за пазара на електроенергия или за обществения доставчик, а НПО управлява централата, съгласно, ПТЕЕ, ПУЕЕС, Наредба за дейността на операторите и приложимата нормативна уредба.

(3) Ползването на електропреносната мрежа се планира, координира, осъществява и контролира в съответствие с действащите Правила и Наредби и се уточнява непрестанно между оперативния персонал на ПОЛЗВАТЕЛЯ и НПО чрез графици за доставка и производство, както и останалите експлоатационни характеристики и граници в съответствие с този договор.

(4) ПОЛЗВАТЕЛЯТ трябва да осигури с резервно хранване енергийните си обекти така, че да се запази тяхната работоспособност до възстановяване на нормалното хранване след тежки аварийни събития, включително и на системите за управление и телекомуникационните устройства в съответствие с чл. 130 от ПУЕЕС.

(5) В съответствие с чл. 62, ал. 3 от ПУЕЕС, НПО определя в Приложение № 9 към договора за всеки един от обектите на ПОЛЗВАТЕЛЯ, за които се пренася електрическа енергия по този договор, максимално допустимата мощност, която може да бъде отдадена във/или съответно потребена от всеки възел на електропреносната мрежа през всеки период, за да не бъдат нарушени показателите на електроенергийната система.

## IV. ПЛАНИРАНИ КОЛИЧЕСТВА И ПРЕСТОИ

**Чл.3** Календарно планираните престои се извършват в срокове, които се договарят ежегодно и/или се актуализират по реда на ПУЕЕС и Наредбата за дейността на операторите.

**Чл.4** ПОЛЗВАТЕЛЯТ известява графици за доставка, а НПО ги валидира и регистрира, в сроковете и съгласно изискванията на ПТЕЕ.

## **V. ДИСПЕЧИРАНЕ И ЕКСПЛОАТАЦИОННИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ**

**Чл.5** (1) Планирането и управлението на производствените мощности на ПОЛЗВАТЕЛЯ се извършва съгласно условията на ПУЕЕС и Наредбата за дейността на операторите.

(2) Страните са задължени да обменят помежду си цялата необходима информация, свързана с оперативното управление на централата съгласно ПУЕЕС и Наредбата за дейността на операторите.

(3) ПОЛЗВАТЕЛЯТ е длъжен да разполага с необходимия оперативен персонал на площадката на централата със съответната квалификация за изпълнение предмета на Договора за целия му срок.

**Чл.6** НПО диспечира централата, в съответствие с действащото в тази връзка законодателство, техническите изисквания в границите на разполагаемата мощност съобразно експлоатационните характеристики.

**Чл.7** ПОЛЗВАТЕЛЯТ доставя за пренос нетна активна енергия в съответствие със зададения сумарен график за доставка на централата.

**Чл.8** (1) По нареждане на НПО, ПОЛЗВАТЕЛЯТ е длъжен да увеличава, съответно намалява, мощността и/или да прекъсва договорените от него доставки на енергия или да извършва друго действие, разпоредено от НПО, независимо от условията на сключените от ПОЛЗВАТЕЛЯ договори, само в случай, че подобно увеличаване, намаляване, прекъсване и съкращаване по преценка на НПО се налага поради ограничения в системата на НПО. За времетраенето на този период, определянето на небалансите се извършва по инструкция, изготвена от НПО и публикувана на интернет страницата на НПО, съгласно ПТЕЕ.

(2) НПО има право да ограничава производството на електрическа енергия от ПОЛЗВАТЕЛЯ, включително изключване от електрическата мрежа, в съответствие с изискванията на ПУЕЕС и чл. 73 и чл. 74 от ЗЕ. НПО не дължи компенсации на ПОЛЗВАТЕЛЯ в такива случаи.

(3) НПО контролира определената в Приложение № 9 максимално допустима мощност, като в случаите на неспазване от страна на ПОЛЗВАТЕЛЯ има право да ограничи временно достъпа на централата до електропреносната мрежа. НПО не дължи компенсации на ПОЛЗВАТЕЛЯ в такива случаи.

**Чл.9** В случай на въвеждане на ограничителен режим съгласно ЗЕ, страните се договарят за допълнителни взаимни задължения по реда, определен в ЗЕ.

**Чл.10** ПОЛЗВАТЕЛЯТ е длъжен да поддържа в изправност, да експлоатира, реконструира, ремонтира и управлява централата, включително съоръженията за присъединяване, разположени от неговата страна спрямо границата на собственост, с цел сигурност и надеждност на паралелната работа на централата със Системата на НПО в съответствие с действащите технически норми и правила.

**Чл.11** НПО е длъжен да управлява уредби високо напрежение, електропроводите и всички други необходими съоръжения за присъединяване на ПОЛЗВАТЕЛЯ към електропреносната мрежа, съгласно изискванията на Наредба за дейността на операторите и Условията за диспечиране /Приложение №3/.

**Чл.12** Страните са длъжни да си предоставят взаимно цялата необходима информация относно паралелната работа на централата със Системата на НПО, за да си дадат възможност да проектират, инсталират и експлоатират всички съоръжения и оборудване за надеждно и сигурно изпълнение на договора.

**Чл.13** ПОЛЗВАТЕЛЯТ е длъжен да съгласува предварително с НПО всички планирани изменения, допълнения и замени в съоръженията си, влияещи на условията на този договор.

**Чл.14** Ако ПОЛЗВАТЕЛЯТ извърши промени без да уведоми за това НПО, последният има право да изключи съоръженията за присъединяване, ако има основателна причина да смята, че промените биха могли да застрашат нормалната експлоатация на Системата на НПО.

**Чл.15** НПО има право на достъп до електрическите уредби, експлоатирани от ПОЛЗВАТЕЛЯ, за извършване на визуален оглед и/или измерване на техническите им параметри. НПО изпраща писмено искане до ПОЛЗВАТЕЛЯ, в което посочва датата, срока и членовете на проверяващия екип минимум 24 часа преди посещението. Лицата, които посещават обектите следва да отговарят на нормативните изисквания за достъп до съответния обект.

**Чл.16** За осигуряване на необходимата степен на надеждност на централата и Системата, НПО предоставя на ПОЛЗВАТЕЛЯ защитен план и план за възстановяване. Страните си сътрудничат добросъвестно за реализацията и изпълнението на тези планове. Елементи на защитния план са техническите средства за противоаварийно управление и регистриращите системи. Тези средства и техническата документация към тях се доставят от НПО и са негова собственост. ПОЛЗВАТЕЛЯТ възлага работно проектиране, доставя спомагателните средства

(панели, клемореди, помощни и сигнални релета, накладки, кабели и др.) и извършва техния монтаж заедно с основните средства за своя сметка. Спомагателните средства са собственост на ПОЛЗВАТЕЛЯ.

**Чл.17** ПОЛЗВАТЕЛЯТ осъществява експлоатацията на монтираните противоаварийни автоматики, тяхната поддръжка и периодична проверка. Разходите за ремонт или подмяна и проверка на техническите средства са за сметка на собственика им. При възникване на технически проблеми, свързани с работата и обслужването на противоаварийните автоматики и регистриращите системи, ПОЛЗВАТЕЛЯТ информира НПО, който, от своя страна, е длъжен да окаже техническо съдействие за изясняване и решаване на проблема. Настройките и режимът на работа на средствата за противоаварийно управление се задават от НПО, а ПОЛЗВАТЕЛЯТ ги реализира.

**Чл.18** За осигуряване на надеждно захранване на собствените нужди на централата и отговорни потребители от системата, НПО разработва и реализира, съгласувано с ПОЛЗВАТЕЛЯ, автоматично честотно отделяне (АЧО).

**Чл.19** (1) ПОЛЗВАТЕЛЯТ участва в регулирането на напрежението в мястото на присъединяване към електропреносната мрежа, в съответствие с техническите си възможности и съгласно изискванията на НПО и ПУЕЕС, за обезпечаване технико-икономическите характеристики на съоръженията и устойчива работа на генераторите си.

(2) ПОЛЗВАТЕЛЯТ съгласува с НПО настройките на регулаторите на възбуждането (AVR) и системните стабилизатори (PSS), след което ПОЛЗВАТЕЛЯТ ги реализира и информира НПО писмено, в съответствие с изискванията на ПУЕЕС.

**Чл.20** ПОЛЗВАТЕЛЯТ съгласува с НПО режимите на работа и параметрите на турбинните регулатори, в съответствие с изискванията на ПУЕЕС.

**Чл.21** В рамките на своята собственост, ПОЛЗВАТЕЛЯТ проектира, закупува, монтира и осигурява техническата поддръжка на средствата за релейна защита и автоматика (РЗА) за своя сметка.

**Чл.22** Настройките по импеданс, ток и време на релейните защиты, действащи при късо съединение в ЕЕС /външни за генераторите и повишаващите трансформатори/, се съгласуват с НПО на енергийната система.

**Чл.23** Настройките и режима на работа на средствата за РЗА на генераторите и работните трансформатори за собствени нужди до ниво генераторно напрежение се предлагат от ПОЛЗВАТЕЛЯ, съгласуват се с НПО, след което ПОЛЗВАТЕЛЯТ ги реализира.

**Чл.24** Оперативните взаимоотношения между НПО и ПОЛЗВАТЕЛЯ се определят чрез взаимно съгласувани оперативни инструкции, основани на Наредба за дейността на операторите.

**Чл.25** Извеждане от работа на агрегати, спомагателни съоръжения, влияещи върху релейни защиты, автоматики и средства за диспечерско управление, се извършва след предварително разрешена заявка по реда, указан в Наредба за дейността на операторите.

**Чл.26** ПОЛЗВАТЕЛЯТ може да поиска престой за поддръжка, който по негова преценка, не трябва да бъде отлаган до следващия планиран престой, като уведоми НПО предварително и поиска съгласуване на срока. НПО дава своето съгласие или предлага алтернативно предложение, което е възможно най-близко до първоначалното искане на ПОЛЗВАТЕЛЯ.

**Чл.27** ПОЛЗВАТЕЛЯТ уведомява своевременно НПО за всеки принудителен престой или отклонение на мощността. Известието съдържа: всички промени на разполагаема мощност, стойността на действителната разполагаема мощност, вследствие на какъв принудителен престой или принудително отклонение, максималната продължителност на принудителния престой, респективно отклонението на мощността.

**Чл.28** По реда, указан в Наредба за дейността на операторите, състоянията - работа, престой за поддръжка или принудителен престой се потвърждават изрично от НПО.

**Чл.29** ПОЛЗВАТЕЛЯТ заплаща надбавка за използвана реактивна енергия при фактор на мощността ( $\cos \varphi$ ) извън диапазона, регламентиран в НРЦЕЕ и надбавка за отдадена реактивна енергия към електропреносната мрежа, съгласно разпоредбите на НРЦЕЕ.

**Чл.30** За нуждите на оперативното управление на електроенергийната система, в централата са монтирани технически средства от автоматизирана система за диспечерско управление (АСДУ), собственост на НПО и на ПОЛЗВАТЕЛЯ, описани в Приложение №4 „Средства за телекомуникации и телемеханика“. Чрез тези средства се събират данните, които се предават към диспечерската управляваща система на НПО и чрез които се контролират определени с този договор параметри на работа на централата. Техническото им обслужване и поддръжка се извършва от специалисти на НПО и на ПОЛЗВАТЕЛЯ, съгласно условията в Приложение №4. Условията за участие във вторично регулиране на честотата и обменните мощности са дадена в Приложение №11. ПОЛЗВАТЕЛЯТ осигурява незабавен достъп до тези средства за специалисти на НПО, като утвърждава списък за издаване на постоянни пропуски за достъп до обекта.

**Чл.31** ПОЛЗВАТЕЛЯТ осигурява за своя сметка оперативното обслужване, помещения, климатизация и захранване с електроенергия за средствата по предходния член съгласно техническите изисквания на НПО.

**Чл.32 (1)** Двете страни съгласуват режимите на работа и параметрите на турбинните регулатори за осигуряване участие в първичното регулиране на честота, а ПОЛЗВАТЕЛЯТ ги реализира (ако НПО изисква от ПОЛЗВАТЕЛЯ първично регулиране).

**(2)** Двете страни съгласуват режимите на работа, диапазона, скоростта на изменение на мощността и другите параметри на системата за управление на блока за осигуряване участие във вторичното регулиране на честота и междусистемните мощности, а ПОЛЗВАТЕЛЯТ ги реализира (ако НПО изисква от ПОЛЗВАТЕЛЯ вторично регулиране).

**Чл.33** Задължително изпитване и доказване на договорените експлоатационни характеристики и граници, регламентирани в Приложения 10 и 11 се извършва след провеждане на ремонт с продължителност по-голяма от 30 дни или когато техническите параметри на блока са променени в резултат на ремонт, съгласно договорена програма на изпитанията за доказване на мощност или други експлоатационни характеристики.

## **VI. ДОКУМЕНТАЦИЯ**

**Чл.34 (1)** Всяка Страна ще поддържа пълни и точни сведения и цялата документация, взаимно необходима за надлежното изпълнение на договора.

**(2)** ПОЛЗВАТЕЛЯТ и НПО са длъжни да изготвят и водят:

1. дневник на планирани престои, престои за поддръжка, принудителни престои или принудителни отклонения на мощността и други ограничения, които се отразяват на продадената електрическа енергия;
2. дневник на диспечерските разпореждания;
3. всички протоколи, заповеди, местни инструкции и други документи, касаещи изпълнението на договора.

**(3)** Оперативните промени се съгласуват по телефона между дежурния инженер на централата и дежурния диспечер на НПО и се регистрират на магнетофон и в дневник. Всички съгласувани оперативни промени с трайност извън продължителността на смяната се потвърждават в писмена форма от дежурния инженер на централата, респективно от дежурния диспечер на НПО, във възможно най-кратък срок, но не по-късно от края на смяната.

**(4)** В случай на спор, записите на телефонните разговори имат сила на доказателство.

## **VII. ИЗМЕРВАНЕ И ОТЧИТАНЕ НА ЕНЕРГИЯ И МОЩНОСТ**

**Чл.35 (1)** Редът и начинът на измерване на електрическата енергия се извършва изцяло в съответствие с ПИКЕЕ.

**(2)** Изграждането и поддържането на средствата и системите за търговско измерване на електрическа енергия се извършва в съответствие с ПИКЕЕ.

**(3)** НПО има право да инсталира специализирана измервателна апаратура - регистратори и/или мрежови анализатори, която поддържа за своя сметка.

**(4)** При поискване от страна на НПО, ПОЛЗВАТЕЛЯТ е длъжен да му осигури незабавен достъп до средствата за измерване, намиращи се в обекта на ПОЛЗВАТЕЛЯ.

**(5)** НПО, в съответствие със ЗЕ, посочва местата на монтиране на средствата за търговско измерване на количествата електрическа енергия за всеки обект поотделно.

**(6)** Количествата активна и реактивна електрическа енергия, за които ПОЛЗВАТЕЛЯТ дължи плащане по този договор се определят на база данните от средствата за търговско измерване, посочени в Приложение №7, и се посочват в месечни протоколи/справки за измерването.

**(7)** Изчислителните схеми, по които се определят количествата отдадена/потребена електрическа енергия се описват с формули и обяснителна записка (ако е необходимо).

**(8)** Месечните протоколи/справки се изготвят от НПО и се представят на ПОЛЗВАТЕЛЯ ежемесечно. При неявяване на ПОЛЗВАТЕЛЯ и/или при отказ от негова страна да подпише протоколите/справките по този член, съставените от НПО протоколи/справки са обвързващи за страните.

**(9)** Отчетният период по този договор е от 00:00 часа на първия ден до 24:00 часа на последния ден от месеца.

**(10)** ПОЛЗВАТЕЛЯТ няма право да въздейства, преустройва, ремонтира или да заменя елементите на системите за търговско измерване на електрическата енергия.

**(11)** По желание на ПОЛЗВАТЕЛЯ и за негова сметка, при техническа възможност и след съгласуване с НПО, ПОЛЗВАТЕЛЯТ може да изгради системи за контролно измерване, отделни от търговските, в местата на търговско измерване, като използва отделни намотки на токовите трансформатори, както и отделни вериги на напреженовите трансформатори. Средствата за контролно измерване не могат да бъдат с по-лоши метрологични

показатели от средствата за търговско измерване. При повреда на средствата за търговско измерване, установено с двустранен протокол, данните от контролните електромери могат да се използват за целите на плащане на дължимите суми за услугите достъп и пренос и на надбавките за реактивна енергия по този договор.

(12) В случай, че елементи на системите за търговско измерване са монтирани на територията на ПОЛЗВАТЕЛЯ, същият следва да информира по факс и телефон НПО за повреди и прекъсване на работата им в срок до 8 часа след възникването на повреда.

(13) При смяна, заличаване или монтиране на елемент от средствата за търговско измерване, се съставя протокол между ПОЛЗВАТЕЛЯ и НПО.

(14) ПОЛЗВАТЕЛЯТ няма право да поврежда и/или унищожава пломба, знак или друго контролно приспособление, поставени от НПО или от други оторизирани лица.

(15) Всички пломби, знаци или други контролни приспособления, поставени върху елементите за търговско и контролно измерване от НПО или от други оторизирани лица, се описват в констативни протоколи, подписани между страните по настоящия договор.

**Чл.36** (1) В случай, че ПОЛЗВАТЕЛЯТ е поискал проверка на елементите на средствата за търговско измерване и те не отговарят на техническите и метрологични характеристики, съгласно действащото законодателство, разходите по поисканата проверка са за сметка на НПО.

(2) В случай, че ПОЛЗВАТЕЛЯТ е поискал проверка на елементите на средствата за търговско измерване и те отговарят на техническите и метрологични характеристики, съгласно действащото законодателство, разходите по поисканата проверка са за сметка на ПОЛЗВАТЕЛЯ.

(3) Всяка техническа проверка на средствата за търговско измерване и всяка смяна или промяна на параметризиращата програма на електромерите се извършва в присъствието на ПОЛЗВАТЕЛЯ, като се съставя протокол за направените констатации и изменения.

(4) Ако при проверката по предходната алинея или при проверка по реда на Закона за измерванията и по реда на ПИКЕЕ се установи неправилно и/или неточно измерване и/или изчисляване на пренесените количества електрическа енергия, двете страни изготвят протокол за действително пренесените количества електрическа енергия, по периоди на действие на утвърдените от КЕВР цени, на база техническите констатации и информацията за всички величини и събития, регистрирани от средствата за търговско измерване и спомагателните устройства.

(5) Във всички случаи на неизмерване, неправилно и/или неточно измерване на пренесените количества електрическата енергия, се подписва протокол между страните, в който НПО определя и съгласува реалните количества с ПОЛЗВАТЕЛЯ. НПО коригира сметката на ПОЛЗВАТЕЛЯ най-много до датата на последното отчитане, което е прието от ПОЛЗВАТЕЛЯ без възражения с протокола/справката по чл. 35, ал. 6.

(6) ПОЛЗВАТЕЛЯТ подписва протокола по ал. 4 и 5 в срок от 3 (три) работни дни от предоставянето му от НПО, но не по-късно от четвъртия ден на месеца, следващ отчетния, когато протоколът се отнася за отчетния месец.

(7) При неявяване на ПОЛЗВАТЕЛЯ и/или при отказ от негова страна да подпише протокола по този член, съставеният от НПО протокол е обвързващ за страните.

## **VIII. ФИНАНСОВИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ (ЦЕНИ, ФАКТУРИРАНЕ И ПЛАЩАНИЯ)**

**Чл.37** (1) ПОЛЗВАТЕЛЯТ заплаща на НПО цени за достъп до и пренос през електропреносната мрежа за използваните от мрежата количества електрическа енергия и цена за достъп за произведените количества електрическа енергия, като цените се определят от КЕВР за съответния регулаторен период.

(2) ПОЛЗВАТЕЛЯТ заплаща надбавка върху стойността на активната електрическа енергия при фактор на мощността  $\cos \varphi$  извън диапазона, регламентиран в НРЦЕЕ, както и надбавка за отдадена към електропреносната мрежа реактивна енергия по цени, определени по реда на НРЦЕЕ.

(3) ПОЛЗВАТЕЛЯТ заплаща санкция за случаите по чл. 8, ал. 3 в съответствие с ал. 4 от същия член.

(4) НПО определя размера на дължимото плащане по ал.1 и ал.2 въз основа на данните от месечните протоколи/справки за измерените количества електрическа енергия от средствата за търговско измерване.

**Чл.38** НПО издава отделни данъчни фактури за дължимите суми с дата последния ден на отчетния месец и не по-късно от 5-то число на месеца, следващ отчетния.

**Чл.39** ПОЛЗВАТЕЛЯТ заплаща дължимите суми по издадените от НПО фактури до 10-то число на месеца, следващ отчетния, като неполучаването на фактурите в оригинал не освобождава ПОЛЗВАТЕЛЯ от задължението му да заплати сумите по тях в договорения срок, в случай че е бил известен по реда на чл. 40, ал.1.

**Чл.40** (1) НПО изпраща на ПОЛЗВАТЕЛЯ издадените по този договор фактури по факс, по електронна поща или чрез е-фактура в деня на издаването им.

(2) Оригиналът на фактурата се изпраща в деня на издаването по поща, освен в случаите, когато ПОЛЗВАТЕЛЯТ се е съгласил да получава електронна фактура.

(3) При получаване на фактурата страната е длъжна да я прегледа и ако счете, че са налице грешки във фактурирането, да уведоми писмено насрещната страна най-късно до 2 (два) работни дни, като уведомлението няма отлагащо действие върху срока за плащане по фактурата.

(4) В случай, че насрещната страна приеме констатациите за грешки по предходната алинея, тя издава данъчно дебитно/кредитно известие до края на месеца, следващ отчетния период, което изпраща незабавно на длъжника по факс или електронна поща.

(5) Задълженията по издадените дебитни/кредитни известия се заплащат в срок от 5 (пет) дни от датата на получаване на дебитното/кредитното известие по ал. 4. Оригиналите на дебитните/кредитните известия се изпращат в деня на издаването по куриерска поща, освен в случаите, когато страните са се съгласили да получат електронна фактура.

**Чл.41** (1) Преизчисляване на задълженията следва да бъде извършвано при промяна на данните за измерените количества електрическа енергия със задна дата, когато тази промяна се дължи на неточности при отчитане, обработка и валидиране на информацията от средствата за търговско измерване, прилагане на процедура за заместване на данни или изменения в нормативната уредба.

(2) Задължението за плащане се счита за изпълнено в срок, ако цялата дължима сума постъпи по банковата сметка на страната - кредитор най-късно до 17:00 часа в деня на падежа, съгласно издадената фактура, а когато денят на падежа е неработен ден - до 17:00 часа на първия следващ работен ден.

(3) При превеждане на дължимите суми, страната, извършваща плащането, задължително посочва номера на този договор и основаниято за плащане (номера на фактури/гаранционно обезпечение).

**Чл.42** (1) При забавено изпълнение на парични задължения по този договор, неизправната страна дължи на изправната неустойка за забава в размер на 0,05% от дължимата сума за всеки ден на забавата до деня на реално изплащане на дължимата сума.

(2) При просрочени плащания първо се погасяват лихвите, а след това главницата.

**Чл.43** Плащанията се извършват по банков път.

## IX. ОБЕЗПЕЧЕНИЯ

**Чл.44** (1) При подписване на договора, за обезпечаване на задълженията си по чл. 37, ал. 1 и ал. 2 от него, ПОЛЗВАТЕЛЯТ предоставя обезпечение в полза на НПО под формата на паричен депозит по сметка на НПО или неотменяема и безусловна банкова гаранция, издадена по образец на НПО за съответната календарна година и със срок на валидност до 31 януари на следващата календарна година, представляващ Приложение №8 към настоящия договор.

(2) Размерът на гаранционното обезпечение се определя от НПО по следната формула:

$$ГО = [Епотр * (Цд + Цпр) + (Епр * Цдпр) + (Еризп * Цризп) + (Еротд * Цротд)] * 1,5$$

където:

**ГО** - гаранционно обезпечение;

**Епотр** – максималното месечно количество електрическа енергия, потребено за последните 12 месеца;

**Цд** - действащата към момента цена за достъп до електропреносната мрежа, в режим на потребление, утвърдена от КЕВР, с вкл. ДДС;

**Цпр** - действаща към момента цена за пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа, в режим на потребление, утвърдена от КЕВР, с вкл. ДДС;

**Епр** – максималното месечно количество електрическа енергия, произведено за последните 12 месеца;

**Цдпр** - действаща към момента цена за достъп до електропреносната мрежа, за произведените количества електрическа енергия, утвърдена от КЕВР, с вкл. ДДС;

**Еризп** – максималното месечно количество енергия, за което се дължи плащане на надбавка за използвана от обекта реактивна енергия, за последните 12 месеца, с вкл. ДДС;

**Цризп** - максималната месечна цена за надбавка за използвана от електропреносната мрежа реактивна енергия, за последните 12 месеца, определена по реда на НРЦЕЕ, с вкл. ДДС;

**Еротд** - максималното месечно количество енергия, за което се дължи плащане на надбавка за отдадена от обекта реактивна енергия, за последните 12 месеца, с вкл. ДДС;

**Цротд** - максималната месечна цена за надбавка за отдадена от обекта към електропреносната мрежа реактивна енергия, за последните 12 месеца, определена по реда на НРЦЕЕ, с вкл. ДДС;

1,5 – коефициент.”

(3) В случай, че срокът на договора бъде продължен, ПОЛЗВАТЕЛЯТ се задължава до 15-то число на м. декември на съответната година да предостави ново обезпечение на своите задължения за мрежови услуги за следващата календарна година, определено по реда на ал. 2 от настоящия член.

(4) При нарастване на произведените и/или потребяваните количества спрямо базата по ал. 2, и/или при промяна на действащите цени, ПОЛЗВАТЕЛЯТ е длъжен да увеличи размера на гаранционното обезпечение в изискуемия размер до три работни дни от съответното уведомление на НПО.

(5) При забавено изпълнение на задълженията за плащане по този договор, НПО усвоява депозита, или банковата гаранция до размера на главницата, неустойката за забава и такси и разноски по усвояването, за което информира последващо ПОЛЗВАТЕЛЯ с писмо по факс или по електронна поща.

(6) НПО няма задължение да оттегли отправено искане за усвояване на банкова гаранция, ако преди неговото удовлетворяване получи плащане от ПОЛЗВАТЕЛЯ. При оттегляне всички такси и разноски във връзка с искането за усвояване на банковата гаранция и възстановяване на платената сума са за сметка на ПОЛЗВАТЕЛЯ.

(7) В срок от 3 (три) работни дни от уведомлението за ефективно усвояване на банковата гаранция или депозита, ПОЛЗВАТЕЛЯТ е длъжен да представи ново обезпечение в изискуемия размер.

(8) В случаите, когато ПОЛЗВАТЕЛЯТ не заплати дължимата сума в срок, не предостави гаранционно обезпечение или не възстанови/актуализира гаранционното обезпечение съгласно изискванията на НПО, НПО има право да не валидира графици за доставка по чл. 7, известни съгласно ПТЕЕ, считано от деня на неизпълнение, както и да ограничи и/или преустанови достъпа до електропреносната мрежа.

## **Х. ФОРСМАЖОР**

**Чл.45** (1) Всяка Страна се освобождава от отговорност и няма да бъде считано, че е в нарушение по отношение на задължение по този договор, и ще има право да спре изпълнението на своите задължения по договора, ако и доколкото тази Страна не е в състояние да изпълнява своите задължения или тази Страна не може да упражнява правата си по договора поради форсмажорно обстоятелство или събитие, които не могат да бъдат разумно предвидени и преодолені от Страната, заявяваща Форсмажор.

(2) Никое от следните събития няма да представлява Форсмажор по този договор:

1. неизвършване или невъзможност за извършване на плащане по договора;
2. промени в пазарните условия за цената или търсенето на електрическа и топлинна енергия или за цената на горивото;
3. забава в доставките на оборудване и машини за централата;
4. повреда или обичайно износване на материали, оборудване, машини или части от централата или преносните съоръжения;
5. законосъобразно реструктуриране на някоя от страните като юридическо лице.
6. разпореждане на компетентен орган по смисъла на чл.10, ал.1 от Закона за опазване на околната среда.

(3) Страната, заявяваща Форсмажор, е длъжна да изпрати известие до другата Страна за настъпването и края на събитието или обстоятелството във възможно най-кратък срок, но не по-късно от 48 часа от узнаването за форсмажорното събитие. Никоя от страните няма право да предяви освобождаване от Форсмажор през периода от време между датата, на която известието е трябвало надлежно да бъде направено съгласно този член, и датата, на която известието е получено действително от недеклариращата Страна.

(4) По време на непреодолимата сила всяка страна покрива разходите си, направени в резултат на събитието. Страната, заявяваща Форсмажор, не се освобождава от своите задължения по договора, ако тази Страна е била в забава към момента на настъпване на форсмажорното събитие.

(5) Страните трябва да действат с грижата на добрия търговец, за да намалят последствията от настъпилата непреодолима сила, и да проведат консултации за разработване и изпълнение на план за отстраняване на последиците, с цел свеждане до минимум на загубите на всяка от страните.

(6) Дадено събитие не може да се квалифицира като непреодолима сила, ако:

1. ефектът от това събитие е могъл да се избегне при добросъвестно изпълнение на задълженията по този договор;
2. ефектът от това събитие е могъл да бъде избегнат или намален с полагането на грижата на добрия търговец.

## **XI. ОТГОВОРНОСТИ**

**Чл.46** (1) НПО носи отговорност за вредите и пропуснати ползи, произтичащи от неправомерно преустановяване или ограничаване на преноса, в случаите, когато тези вреди са причинени от негова умишъл или груба небрежност на негови служители.

(2) В случаите, когато ПОЛЗВАТЕЛЯТ е допринесъл за настъпване на вредите, отговорността по горния член се намалява съответно.

(3) НПО не носи отговорност за вреди при ограничаване или преустановяване на преноса, когато това е извършено в изрично предвидените от закона случаи или в хипотезите, посочени в този договор, ако е изпълнил задължението си за предизвестяване, в случаите, когато такова се изисква, форсмажор, или при наличие на някое от следните обстоятелства:

(а) техническа неизправност на електрическите уредби и съоръжения, експлоатирани от ПОЛЗВАТЕЛЯ;

(б) възникване или предотвратяване на аварии, когато аварията са възникнали поради причини, за които ПОЛЗВАТЕЛЯТ отговаря;

(в) аварийни състояния в електрическите уредби и съоръжения на външни потребители, които се снабдяват с електрическа енергия от ПОЛЗВАТЕЛЯ;

(г) възникване или предотвратяване на аварии, когато те са поради причини, за които НПО не отговаря;

(д) неправилни и/или несвоевременни действия на персонала, обслужващ електрическите уредби и съоръжения на ПОЛЗВАТЕЛЯ;

(е) неосигурени от ПОЛЗВАТЕЛЯ квалифициран персонал за обслужване на електрическите му уредби и съоръжения и резервни електрически захранвания на обектите му;

(ж) когато електрическите съоръжения и консумиращи устройства на ПОЛЗВАТЕЛЯ изискват защита от пренапрежения, и тя не е осигурена;

(з) когато на електрическите съоръжения и инсталации на ПОЛЗВАТЕЛЯ не е извършвана периодична проверка и профилактика съгласно изискванията за техническа експлоатация;

(и) неизпълнение на диспечерски разпореждания, инструкции и предписания на НПО;

(к) опасност от нанасяне на значителни материални вреди на електропреносната система, съответно на мрежата или на потребителите;

(л) опасност от наднормени замърсявания на околната среда - по предложение на компетентните органи;

(м) умишлени действия на трети лица и/или действия на животни;

(н) неизпълнение в срок на паричните задължения по този договор;

(о) непредставяне в срок на обезпеченията по този договор или неспазване на срока за тяхното актуализиране.

## **XII. КОНФИДЕНЦИАЛНОСТ**

**Чл.47** НПО и ПОЛЗВАТЕЛЯТ третира като конфиденциална всяка информация, получена при и/или по повод изпълнението на настоящия договор.

**Чл.48** Никоя от страните по този договор няма право без предварителното писмено съгласие на другата страна да разкрива по какъвто и да е начин и под каквато и да е форма всякаква информация, станала им известна във връзка с изпълнението на договора, на трети лица. Разкриването на информация пред трето лице е допустимо само в необходимата степен за целите на изпълнение на договора и в предвидените от закона случаи.

### **XIII. ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ**

**Чл.49** Страните по договора ще обработват личните данни, включени в настоящия договор, съвместно с тези, които биха получили, докато същия е в сила за целите на управлението на тези договорни отношения. Страните гарантират, че субектите на данните са били информирани за обработката на техните данни и за техните права, свързано с обработката на личните им данни. Тези данни ще се съхраняват докато трае правоотношението, след което данните ще бъдат блокирани и запазени само за периода, необходим за упражняването или защитата на евентуални претенции.

### **XIV. ПРЕКРАТЯВАНЕ**

**Чл.50** Този договор може да бъде прекратен:

(1) В случай, че някоя от страните не изпълни кое да е свое задължение по този договор, с 30-дневно писмено предизвестие с предупреждението, че ако до изтичане на срока изпълнението не е налице, договорът ще се счита за прекратен.

(2) В случай, че някоя от страните не изпълни кое да е свое задължение за плащане по този договор с 15-дневно писмено предизвестие при условията на предходната алинея.

(3) В случай на прекратяване от една от страните поради неизпълнение на другата Страна, неизправната Страна обезщетява другата за всички понесени от нея вреди поради прекратяването за остатък от срока на договора.

**Чл.51** (1) При форсмажорно събитие, което продължава повече от 90 (деветдесет) дни, договорът може да бъде прекратен с 30-дневно предизвестие от всяка от страните.

(2) В случаите по предходната алинея никоя от страните не компенсира другата за последствия от прекратяването.

### **XV. ПРИЛОЖИМО ПРАВО И РЕШАВАНЕ НА СПОРОВЕ**

**Чл.52** Всеки спор по прилагането и изпълнението на този договор, неговото нарушаване, прекратяване, действителност или тълкуване, страните уреждат по пътя на преговори, а при непостигане на съгласие спорът се отнася за решаване пред компетентния български съд в гр. София.

### **XVI. ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ**

**Чл.53** Всяка разпоредба на този договор е отделна от другите и ако една или повече стане или бъде обявена за нищожна, недействителна или незаконна или по някакъв начин не е разрешено да се изпълнява, това няма да засегне валидността и законността на другите и страните ще положат усилия да ги заменят с нова/и разпоредби, която/които да бъдат в съответствие със законите в Република България.

**Чл.54** ПОЛЗВАТЕЛЯТ няма право да бъде заместен по този договор или по някакъв начин да прехвърли част или всички права и/или задължения по него или по друг начин да се освободи от изпълнението му без предварително писмено съгласие от страна на НПО.

**Чл.55** (1) Освен ако не е разрешено от закона, НПО няма право да бъде заместен по този договор или по някакъв начин да прехвърли част или всички права и/или задължения по него.

(2) В случай, че се наложи реструктуриране на НПО в изпълнение на български закон, неговите задълженията ще се изпълняват от дружествата правопреемници.

**Чл.56** Изменения и приложения на договора може да се правят само под формата на писмени споразумения, подписани от двете страни.

**Чл.57** (1) Всяко предложение или съобщение между Страните следва да бъде в писмена форма, предадено лично или по пощата или факс. Съобщение, изпратено по факс се смята за предадено, ако регистриращото устройство на телекса или на факса го удостовери.

(2) Оперативните нареждания или автоматичните задания се съобщават съгласно Наредба за дейността на операторите.

(3) Адресите за кореспонденция на страните са:

|                                                |                   |
|------------------------------------------------|-------------------|
| <b>НПО:</b>                                    | <b>ПОЛЗВАТЕЛ:</b> |
| <b>„ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР” ЕАД</b> |                   |
| гр. София 1618                                 |                   |
| бул. „Цар Борис III” №201                      |                   |
| факс: 02/ 96 26 189                            |                   |
| тел.: 02/96 96 802                             |                   |

В случай на промяна на адреса, страната е длъжна да уведоми писмено другата 15 дни преди промяната.

**Чл.58** С настоящия договор се отменят всички предходни уговорки между страните, които регламентират въпроси, уредени в този договор. С оглед избягване на възможността за противоречиво тълкуване, следва да се има предвид, че по този начин не се засяга валидността на уговорки, които са извън предмета на този договор.

**Чл.59** Настоящият договор се подписва в два еднакви екземпляра, по един за всяка от страните.

## СПИСЪК НА ПРИЛОЖЕНИЯТА

**Приложение №1.** Характеристики на агрегатите.

**Приложение №2.** Схема на свързващи и преносни съоръжения към системата на НПО.

**Приложение №3.** Условия за диспечирание. Списък на инструкциите за оперативно управление на централата.

**Приложение №4.** Средства за телекомуникации и телемеханика.

**Приложение №5.** Средства за противоаварийно управление и АЧО.

**Приложение №6.** Списък на лицата за контакт.

**Приложение №7.** Списък на средствата за търговско измерване на количествата електрическа енергия.

**Приложение №8.** Образец на гаранционно обезпечение.

**Приложение №9.** Максимално допустима мощност, която може да бъде отдадена от Ползвателя в мястото на доставка.

**Приложение №10.** Технически и режимни изисквания за работа. Условия за първично регулиране на честотата и регулиране на напрежението (ако се изисква от НПО).

**Приложение №11.** Условия за участие във вторично регулиране на честотата и обменните мощности. (ако се изисква от НПО).

**Приложение №12.** Копие на издадената от КЕВР лицензия, ведно с измененията към нея.

**Приложение №13.** Декларация за конфиденциалност.

**Приложение №14.** Декларация – съгласие за обработване на лични данни.

**ЗА ЕСО ЕАД:**

**ЗА ПОЛЗВАТЕЛЯ:**

**АНГЕЛИН ЦАЧЕВ**

.....

**ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР**

.....